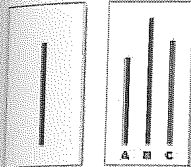

Het basisexperiment van Solomon ASCH

Belangrijke inzichten in hoe mensen worden beïnvloed door een groep anderen kwamen tot stand op basis van een intrigerend experiment dat werd opgezet onder leiding van de sociaal psycholoog Solomon Asch.

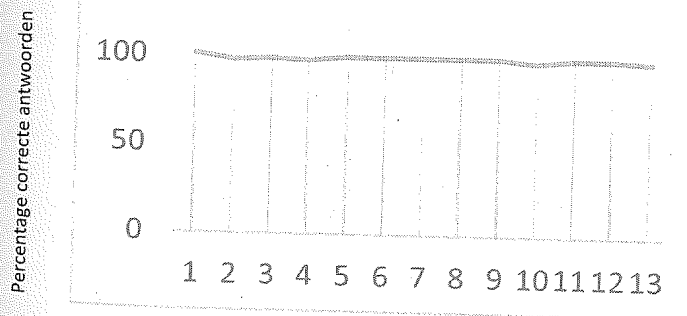

Asch zelf was overtuigd van de rationaliteit van mensen, iets wat toen in de jaren '50 van de vorige eeuw, zeker niet door alle psychologen werd gedeeld. Asch hoopte aan te kunnen tonen dat mensen zich een juist oordeel kunnen vormen over een situatie, onafhankelijk van anderen. Het tegendeel bleek echter uit zijn lijnenexperimenten. Mensen gedragen zich helemaal niet als rationele, objectieve probleemoplossers als ze onder druk van een groep staan.

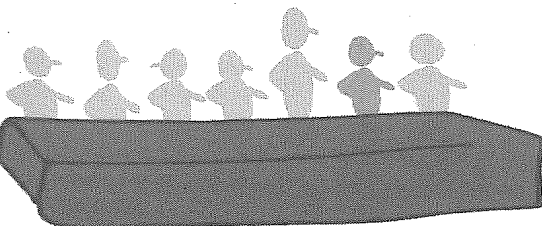
Het experiment werd aan de deelnemers voorgesteld als een experiment naar de visuele perceptie. De proefpersonen kregen bij dit experiment twee kaarten te zien. Op de ene kaart stond een verticale lijn afgedrukt: dit was de standaardlijn. De andere kaart bevatte drie lijnen van ongelijke lengte: de vergelijkingslijnen. Bij deze vergelijkingslijnen was er één precies even lang was als de standaardlijn. De taak bestond erin om telkens aan te geven welk lijnstuk (A, B of C) in grootte overeen kwam met de standaardlijn.

Dit was een zeer eenvoudige taak, waarin nauwelijks fouten konden gemaakt worden. In de **controleconditie** moesten de proefpersonen 12 keer die vergelijking maken, zonder dat hierbij andere personen aanwezig waren. Er waren 2 proefgroepen met in totaal 37 proefpersonen. In totaal maakten de proefpersonen 3 fouten op 444 (= 12 x 37) beurten. Met andere woorden in 99,3 % van de situaties antwoorden de proefpersonen correct. 35 van de 37 proefpersonen maakte geen enkele fout.

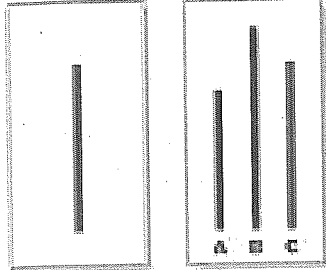

Om na te gaan hoe mensen worden beïnvloed door een groep anderen, werkte Asch met dezelfde opdracht maar liet hij de proefpersonen deze lijnstukken vergelijken in een groep met **pseudoproefpersonen**. Dit waren mensen met wie Asch had afgesproken dat zich zo zouden gedragen

- dat de echte proefpersoon hen zou beschouwen als echte proefpersonen
- dat zij één stoel onbezet lieten, de voorlaatste stoel, zodat de proefpersoon steeds als voorlaatste aan de beurt zou komen
- dat zij steeds unaniem een juist of fout antwoord zouden geven op aangeven van de eerste persoon in de rij

Daarna ging men na hoe de proefpersonen zich lieten beïnvloeden door het unanieme oordeel van de pseudoproefpersonen. In totaal deden 123 proefpersonen mee aan het experiment waarbij ze telkens 18 keer (= 2 x 9) de vergelijking moesten maken. 6 keer gaven de pseudoproefpersonen het juiste antwoord, 12 keer een verkeerd antwoord. In 6 van die 12 keer was de fout klein, dat wil zeggen dat de pseudoproefpersonen het lijnstuk aangaven dat minimaal in lengte verschilde van het juiste antwoord en in de 6 van die 12 keer was de fout groot, dat wil zeggen dat de pseudoproefpersonen het lijnstuk aangaven dat maximaal in lengte verschilde van het juiste antwoord.

In dit voorbeeld is C het juiste antwoord

A het verkeerde antwoord met de kleine fout

B het verkeerde antwoord met de grote fout

Proefbeurt 1	De pseudoproefpersonen geven unaniem het juiste antwoord
Proefbeurt 2	De pseudoproefpersonen geven unaniem het juiste antwoord
Proefbeurt 3	De pseudoproefpersonen geven unaniem het verkeerde antwoord met de kleine fout
Proefbeurt 4	De pseudoproefpersonen geven unaniem het verkeerde antwoord met de kleine fout
Proefbeurt 5	De pseudoproefpersonen geven unaniem het juiste antwoord
Proefbeurt 6	De pseudoproefpersonen geven unaniem het verkeerde antwoord met de grote fout
Proefbeurt 7	De pseudoproefpersonen geven unaniem het verkeerde antwoord met de kleine fout
Proefbeurt 8	De pseudoproefpersonen geven unaniem het verkeerde antwoord met de grote fout
Proefbeurt 9	De pseudoproefpersonen geven unaniem het verkeerde antwoord met de grote fout
Proefbeurt 10	De pseudoproefpersonen geven unaniem het juiste antwoord
Proefbeurt 11	De pseudoproefpersonen geven unaniem het juiste antwoord
Proefbeurt 12	De pseudoproefpersonen geven unaniem het verkeerde antwoord met de kleine fout
Proefbeurt 13	De pseudoproefpersonen geven unaniem het verkeerde antwoord met de kleine fout
Proefbeurt 14	De pseudoproefpersonen geven unaniem het juiste antwoord
Proefbeurt 15	De pseudoproefpersonen geven unaniem het verkeerde antwoord met de grote fout
Proefbeurt 16	De pseudoproefpersonen geven unaniem het verkeerde antwoord met de kleine fout
Proefbeurt 17	De pseudoproefpersonen geven unaniem het verkeerde antwoord met de grote fout
Proefbeurt 18	De pseudoproefpersonen geven unaniem het verkeerde antwoord met de grote fout

Asch was vooral geïnteresseerd in hoe de proefpersonen zouden reageren bij die 12 proefbeurten waarin de pseudoproefpersonen unaniem het verkeerde antwoord gaven. De proefpersoon, die op de voorlaatste plaats in de rij zat, hoorde bij die opgaven (waar bijvoorbeeld 'C' duidelijk het juiste antwoord was) de pseudoproefpersonen met een evidente en zelfzekere toon unaniem een foutief antwoord (bijvoorbeeld 'A') geven.

In totaal maakten de proefpersonen 542 fouten op 1476 (= 12 x 123) beurten. Met andere woorden

- in gemiddeld iets meer dan één derde (36,7%) van de situaties lieten de proefpersonen zich door het unanieme verkeerde oordeel van de pseudoproefpersonen beïnvloeden
- zo'n drie vierden (75%) van de proefpersonen lieten zich bij minstens 1 van de 12 opgaven door het unanieme verkeerde oordeel van de pseudoproefpersonen beïnvloeden.
- slechts een vierde (25 %) van de proefpersonen lieten zich geen enkele keer beïnvloeden door het unanieme verkeerde oordeel van de pseudoproefpersonen
- ruim een vierde (28%) van de proefpersonen liet zich bij minstens in 6 van de 12 situaties beïnvloeden door het unanieme verkeerde oordeel van de pseudoproefpersonen

